

Viite: Lausuntopyyntö, Eduskunnan talousvaliokunta 9.5.2025

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä (HE 42/2025 vp) eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat sopineet, että Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus kokoaa ja antaa asiassa ELY-keskusten yhteisen lausunnon.

Asiantuntijalausuntona hallituksen esityksestä (HE 42/2025 vp) eduskunnalle uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020, uusiutuvan energian lupamenettelylaki) ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) toteaa seuraavaa:

Esityksessä on kiitettävästi huomioitu ja selkeytetty ELY-keskuksen aikaisemmassa lausunnossa esille tuotuja seikkoja ja selvennystarpeita. Esityksessä on huomioitu hyvin RED III -direktiivin tavoitteet ja mahdollisuuksien mukaan sen sisältämä kansallinen joustovara.

Yhteyspisteviranomaisen rooli ja lupamenettelyiden määrääjat

Voimassa olevan lain nojalla yhteyspisteviranomainen seuraa lupamenettelyjen määräaikojen toteutumista. Esityksellä yhteyspisteviranomaisen rooli muuttuu aiempaa aktiivisemmaksi, koska sen tulee jatkossa RED III -direktiivin 16 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla varmistaa lakisääteisten määräaikojen noudattaminen. Tehtävä vaatii yhteyspisteviranomaiselta nykyistä vahvempaa lupamenettelyjen koordinoitua. Ehdotus liittyy myös yhden luukun palveluiden lainsäädäntöhankkeeseen, jonka perusteella yhteyspisteviranomaisena toimiva Lupa- ja valvontavirasto edistäisi määräaikojen toteutumista ennakkollisen ohjauksen ja yhteistyön kautta. Yhteyspisteviranomaisen koordinoiva rooli tuleeikin merkittävästi kasvamaan. Lisäksi määräaikoja sovelletaan jatkossa uusiutuvan energian sähköä tuottavien voimalaitoshankkeiden sijaan kaikkiin uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeisiin. Soveltamisalan laajentaminen lisää määräaikojen toteutumisen varmistamista vaativien hankkeiden lukumäärää merkittävästi.

1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto toimii kansallisena yhteyspisteviranomaisena sekä uusiutuvan energian että kriittisten raaka-aineiden ja nettonollateollisuuden hankkeissa. Yhteyspisteviranomaisen

entistä merkittävämpi rooli huomioon ottaen on tärkeää, että virastoon turvataan riittävät resurssit yhteyspisteviranomaisen neuvonta-, koordinointi- ja valvontatehtävien hoitamiseen.

Tiedonsaannin ongelmat

Yhteyspisteviranomaisen tiedonsaannissa on merkittäviä ongelmia, joihin lakiesitys ei tuo ratkaisuja. Koordinoinnin ja tiedonkulun odotetaan tehostuvan valtakunnallisesti toimivan viraston ansiosta. Kuitenkin sujuva yhteistyö noin kahdenkymmenen muun viranomaistahon kanssa vaatii lisäresursseja ja aiheuttaa haasteita määräaikojen varmistamisessa jatkossakin.

Luvat ja valvonta -palvelu toimii jatkossa Lupa- ja valvontaviraston ns. yhtenä sähköisenä luukkuna, mikä helpottaa määräaikojen seurantaa. Palvelun käyttöönottoa tulee edistää voimakkaasti etenkin kunnissa. Määräaikojen toteutumisen varmistaminen on toteutettavissa resurssi- ja kustannustehokkaasti vain em. palvelun avulla.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

Nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskeva ensimmäinen päätös olisi tarkoitus kohdentaa aurinkovoimaan. Esityksessä on kuitenkin tunnistettu se, että nopean kehittämisen alueita voitaisiin myöhemmin nimetä myös muita uusiutuvan energian tuotantomuotoja varten. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus pitää tätä tavoiteltavana, jotta direktiivin tavoitteet uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian edistämisestä voidaan kokonaisvaltaisesti saavuttaa sekä parantaa Suomen kilpailukykyä uusiutuvan energian markkinoilla.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueisiin liittyen esityksessä on huomioitu ELY-keskuksen lausunnossa esitetty kuntien aktiivinen rooli ja aloitteellisuus nopean kehittämisen alueiden nimeämisessä. ELY-keskus pitää tätä hyvänä. Vaikka esityksen perusteella nopean kehittämisen alueiden nimeäminen ei liity kaavajärjestelmään eikä sido kuntien tai maakuntien kaavoitusta, turvaa kuntien vahva osallistaminen myös alueiden tosiasiallista käyttöönottoa uusiutuvan energian tarpeisiin.

Laissa säädettäisiin alueista, joita ei voida nimetä nopean kehittämisen alueiksi (14 a §:n 3 mom.). Listaus sisältää muun ohella alueet, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista (1 kohta). Tämän tarkoituksena on toteuttaa Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausta siitä, että tuotannossa olevien peltojen ja metsämaan merkittävää käyttöä aurinkovoimaan vältetään. Säännös on kuitenkin sanamuodoltaan epäselvä. Se voidaan tulkita joko niin, että 1 kohdassa viitataan merkittävässä määrin tuottaviin alueisiin tai että nimettävät alueet eivät saa koostua tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista merkittävilta osin. Säännöksen perusteluja on tarpeen vielä tarkentaa, jotta säännöksen

soveltaminen on yksiselitteistä ja ennakoitavaa.

Alueiden nimeämiseen asetettu määräaika on varsin haasteellinen. Koska nimeämispäätös voidaan tehdä vain kuntien esityksestä, esitysten saaminen kunnista on avaintekijä kattavan nimeämispäätöksen valmistelemiseksi ja siten esityksen tavoitteena olevan uusiutuvan energian käytön edistämiseksi. Lisäksi Lupa- ja valvontaviraston on seulottava kuntien esityksistä kriteerit täyttävät ja sopivimmat alueet sekä toteutettava päätöstä koskeva SOVA-menettely ennen nimeämispäätöksen tekemistä, mikä todennäköisesti vaatii merkittävästi työ- ja aikaresursseja. Myös seulontapäätösmenettelylle on asetettu tiukat määräajat, jotka perustuvat suoraan RED III -direktiiviin. Jatkovalmistelussa tulee osoittaa riittävät resurssit Lupa- ja valvontavirastolle alueiden nimeämisen menettelyjen hoitamiseen.

Asian käsittely

Asia on käsitelty Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueella.

Asian on esitellyt johtava asiantuntija Mari Hakola ja ratkaissut johtaja Karoliina Laakkonen-Pöntys. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tämä asiakirja KEHA/21582/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/21582/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Laakkonen-Pöntys Karoliina 19.05.2025 15:01

Esittelijä Hakola Mari 19.05.2025 15:00